

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש י אדר א תשע"ט: הדלקת נרות: ירושלים 4:50 תל-אביב: 5:04 חיפה 4:55 מוצאי שבת: ירושלים: 6:03 תל-אביב: 6:05 חיפה: 6:04 ר"ת: 6:42

פרשת תצוה

תוכחה בנועם

"יבינו מעצמם..."

אירע פעם בישיבת חיי עולם שכמה בחורים התנהגו שלא כהוגן, ונקראו לביתו של **הגאון מטשיבין – רבי דוב בעריש וויידנפלד זצ"ל**, בכדי שישוחח איתם. כמובן שהבחורים התייצבו בביתו בפרח ובפיק ברכיים, וחששו מאוד מהצפוי להם.

אך הרב מטשיבין קיבלם בסבר פנים יפות, ואמר להם בלשון רכה שאם ילמדו תורה כמו שצריך, יבינו מעצמם עד כמה עליהם להתחרט על העוול שעשו.

והטעים דבריו במשל **מהבעש"ט**, שפעם התחצף עבד לאדונו. אך האדון החליט שלא לסלקו, אלא במקום זאת להעלותו בדרגה, ולהכניסו לארמונות המפוארים של המלכות, שיראה עד כמה גדול כבוד המלך, ואז יבין מעצמו עד כמה קטן הוא ביחס למלך, ואיזו עוולה עשה כשחטא נגדו...

שר התורה

"האם ניסו להאיר להם ולהסביר...?"

סיפר הגרא"י ברזל שליט"א: באחת השכונות החרדיות החדשות התגוררו שתי משפחות שאורחות חייהם, שלא כדרך התורה, וזה השפיע לרעה על הסביבה. נמנו רבני השכונה לארגן יום תפילה ועצרת התעוררות.

ואולם המרא דאתרא של השכונה, החליט להוועץ על כך קודם עם **רבינו הגרא"מ שך זצ"ל** ולקבל הסכמתו, אף שברור היה כדבר פשוט כי כך עליהם לעשות. ואולם לתדהמתו, התנגד הרב שך לעריכת העצרת, כשהוא שואל: "האם מישהו היה אצלם להסביר להם, להשפיע עליהם? האם מישהו האיר להם פנים? האם מישהו גילה לפנייהם את המאור שבתורה!?"

והוסיף הרב שך: "אולי כאשר ישמעו על העצרת, יבינו שהוא בגללם ויתמרמרו. ויחשבו שנידחו ויתדרדרו עוד יותר: על כן, נסו בתחילה להשפיע עליהם, ואחר כך נראה..."

סוף דבר היה שעשו כדבריו, וראו עד כמה צדק... וכך נכנסו עוד שתי משפחות יקרות תחת כנפי השכינה והפכו לבני תורה.

להוכיח את בניו ותלמידיו בנחת, בנועם ובכבוד!

נלמד מהפסוק: "כתית למאור" (פרק כז-כ)

וכתב רש"י: **כתית למאור – ולא כתית למנחות. ומובא (במש"ת) בשם האדמו"ר רבי יחיאל מאלכסנדר זצ"ל**, לרמוז מהלכה זו גם לכלל היסודי האמור לענין חינוך בכלל ולענין תוכחה בפרט, שכאשר באים להוכיח ולהדריך את הזולת, יש להזהר לעשות זאת בנועם, ברכות ובאופן מכובד, כי רק בכך תושג המטרה. זהו שאמרו: **"כתית" – כאשר מוכיח האדם את הזולת ומבקש לכתת את לבו, יכוון את אופן התוכחה "למאור" – כדי להורות ולהאיר לפניו את הדרך הישרה. "ולא למנחות" – אבל לא כדי להנחיתו ולהשפילו...**

בדרך זו ביאר האלשיך הק' זצ"ל את הפסוקים (משלי כד-כד, כה) "אומר לרשע צדיק אתה יקבהו עמים. ולמוכיחים ינעם ועליהם תבוא ברכת טוב". כלומר: אם אומר לרשע שהוא צדיק, זהו חנופה ו"יקבהו עמים" אך "למוכיחים ינעם" כי אם רשע הוא, ואם תוכיח אותו ותאמר לו רשע אתה, יענה עזות ויקללך, נמצא כי האשמה עליך שגרמת לו להרשיע. לכן ינעם למוכיח כשיאמר לו "צדיק אתה". הוא שנאמר בהמשך: "כי כל איש טוב יברכם", כי בתחבולות החזירהו למוטב בלי ייצר לטובים.

לענין זה – כותב האלשיך – כיונה התורה לתקנו בעצה טובה באומרה "הוכח תוכיח את עמיתך" – באופן ש"לא תשא עליו חטא" – שלא יענה לך עזות ותשא עליו חטא כי גרמת לו להיות משיב רעה תחת טובה, ואם עשית כן ויענה לך עזות, אזי "לא תקום ולא תטור". ואם קיבל ושב לתוכחתך ונעשה רעך, אזי "ואהבת לרעך כמוך" ועל ידי כן "אני ה'". כלומר: מכיון שמתמלא אתה רחמים על זולתך, גם מדתי נעשית ה' היא מדת הרחמים.

בדומה לזה מפרש הגרא"א זצ"ל את הפסוק (משלי כ-כ): "יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא". כלומר: יש המוכיח את חברו בדברים קשים ומבזה אותו. ביטוי "כמדקרות חרב" ועל כן אין דבריו מתקבלים. אבל החכם נוהג במדה אחרת: "ולשון חכמים מרפא" – הוא בא בדברים טובים וניחומים ומקרבן לתורה. הוא מורה דרך איד לתקן ולרפאות חולי הנפשי, ואכן דבריו מתקבלים ומרפאים.

בספר תפארת שלמה מובא בשם היהודי הק' **מפשיסחא**, כי קיבל מכ"ק אדמו"ר רבי דוד מלעלוב זצ"ל שלא להוכיח את ישראל בתוכחות וניאוצים, ורק להתהלך בנחת ולקרב לבבן באהבה ולעורר ליראת שמים, וכבר לימדנו שלמה המלך ע"ה בחכמתו "דברי חכמים בנחת נשמעים מזעקת מושל בכסילים" (קהלת ט-ז). כלומר: דברי חכמים הנאמרים בנחת, נשמעים ומקובלים יותר מזעקת מושל בכסילים. לכן ירגיל אדם עצמו לדבר בנחת.

מעלה לאדם המקרב את הבריות לדרך הישר מתוך אחזה ורעות!

נלמד מהפסוק: "ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך... מתוך בני ישראל לכהנו לי" (פרק כח-א)

ושואלים המפרשים: מדוע לא נבחר משה להיות הכהן הגדול? ומבארים (המגיד מדובנא בספר אהל יעקב, ועוד): משום שתפקידו של הכהן לשאת עליו עוון בני ישראל, לכפר עליהם, לעשות עבודת העם, מצריכו להיות "מתוך העם" להיות מעורב בו, להכיר את חולשותיו ומגרעותיו, צרכיו וטרדותיו. לא כן משה רבינו הרחוק יותר מתשוקותיו של בשר ודם, המסוגל לעלות השמימה ולהיות מעורב עם המלאכים ללא אכילה ושתייה, אינו יכול להשתמש באצטלא זו. משום כך, אהרן שהיה קרוב יותר אל העם, היה אפשר בידו לנהוג במדה זו של "אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה" כמו שאמרו חז"ל (באבות פ"א-ב).

מספרים חז"ל בגמרא (סנהדרין לז): הנהו בריוני דהוי בשבבותיה דרבי זירא [=היו אנשים ריקים ופוחזים שהיו גרים בשכנותו של רבי זירא] דהוה מקרב להו כי היכי דניהדרו להו בתיובתא [=והיה רבי זירא מקרב אותם כדי שיחזרו בתשובה] והו קפדי רבנן [=והקפידו עליו חכמים].

כי נח נפשיה דרבי זירא [=כאשר נפטר לבית עולמו] אמרי [=אמרו אותם בריונים] עד האידנא הוה בעי עלן רחמי [=עד עתה היה רבי זירא מבקש עלינו רחמים] השתא מאן בעי עלן רחמי [=עתה לאחר פטירתו, מי יבקש עלינו רחמים] הרהרו בלביהו ועבדו תשובה [=הרהרו בלבם ועשו תשובה].

לאור מעשה זה הקשה המהרש"א: הרי משה רבינו אמר בפסוק "כי ידעתי... הן בעודני חי עמכם ממרים הייתם... אף כי אחרי מותי". וזה אחד מעשרה ק"ו שבתורה. ולכאורה לפי המסופר בגמרא על רבי זירא, אפשר לפרוץ את הק"ו ולומר, מהיכי-תייתי שאחרי מות משה יהיה גרועים יותר, שמא אדרבה, ייטיבו את דרכם כפי שאירע אצל רבי זירא, כי יאמרו, עד עתה ביקש עלינו רחמים ומעתה אחרי מותו מי יבקש עלינו רחמים, וממילא יחזרו בתשובה וייטיבו דרכם!?

ונראה לתרץ (וכעין זה תירץ הרש"ש) שיש ב' סוגי עבריינים: (א) אלו, הרשעים, שעוברים על מצוות התורה להכעיס, המכירים ריבונם ומתכוונים למרוד בו, מאלו צריכים להרחיק ולא יועיל לקרב אותם. ועל אותם אנשים דיבר משה רבינו.

(ב) אלו שעוברים על מצוות התורה לתיאבון, מתוך שאינם יודעים מספיק על המצוות וגודל ערכם ולא היה מי שילמדם, הם המכונים אצלנו "תינוקות שנישבו" [שלפי החזון איש ו"ד סימן ב' ס"ק כ"ח] גם בזמננו הם כתינוקות שנישבו. אותם קירב רבי זירא והם בטחו בתפילותיו, ולכן אחר פטירתו חזרו בתשובה.

וכנראה בזה נחלקו רבי זירא ורבנן, רבנן סברו שאותם "בריוני השכונה" שקירב רבי זירא, הם עבריינים להכעיס, ולכן יש להרחיקם, ואילו רבי זירא סבר שהם מומרים לתיאבון וע"י שיקרבו אותם באהבה ורעות יחזרו בסוף בתשובה שלימה, כפי שאכן אירע.

כנגד עבריינים כאלו של "לתיאבון" סבר החפץ חיים שמלחמת "חורמה" ישירה לא תועיל אלא רק תגביר את רשעותם והתנגדותם בגלוי, והדבר ישפיע על אנשים תמימים. הוא הסתמך בזה על דברי חז"ל שהבפסוק "ענה כסיל כאיוולתו" (משלי כ-ו). מדבר על אפיקורס נכרי "אבל אפיקורס ישראל כ"ש דפקר טפי" (סנהדרין לח:), על כן סבר הח"ח העצה נגדם היא להרבות בפעילות חיובית - להקים ישיבות, חידורים, שיעורי תורה ומוסר וכיו"ב, ומאלה תצא השפעה חיובית על הכל.

לשבת ולרומם...

היה זה באמצע שיעורו של הגרי"ד סולובייצ'יק זצ"ל (בעל בית הלוי) בישיבת וואלוז'ין. לפתע נכנס לחדר יהודי לא מוכר. חזותו הוכיחה עליו כי הוא מפשוטי העם. בור ועם הארץ. בידו החזיק את בנו הקטן.

פנה היהודי לבעל הבית הלוי ואמר: "כל הילדים שלי בורים ועמי ארצות. אינם יודעים קרוא וכתוב, חוץ מהילד הזה. הכנסתי אותו לחיידר, כעת אני רוצה שהרב'ה יבחן אותו ויראה אם הוא באמת יודע".

התלמידים הרגישו שלא בנוח. הם נעצו את מבטם באורח הבלתי קרוא. זאת לא התנהגות: אי אפשר להכנס בלי רשות לחדר השיעורים ולהפריע כך באמצע השיעור!...

אך הבית הלוי, רוח אחרת היתה עמו. הוא קרא בחביבות לאותו אדם וכיבדו לשבת. ואת הילד הושיב על ידו וליטפו בחוס: "למדת חומש"? "כן". "איזה חומש למדת"? "ויקרא".

ואז הבית הלוי התחיל לשאול אותו: מה הפשט בפסוק הזה, ומה הפשט בפסוק ההוא. והילד עונה, משיב מה שמשיב, עד היכן שידיעתו משגת.

אז-אז פנה הבית הלוי לאבא ואמר לו בהתלהבות ובשמחה: "אשרי בנך! אשרי יולדתו! מחלקך יהיה חלקי ומגורלך יהי גורלי! הלואי שאזכה שיאמרו על בני מה שאומרים על הבן הזה!"

שמע האב את דברי הבית הלוי, ופרץ בבכי של שמחה והתרגשות. חשב לעצמו: אם 'הרבי הגדול' בחן את הבן שלו ושיבח אותו בשבחים נדירים כל כך, בוודאי הבן שלו עליו גדול. ברוך ה' שזכה לכך!

ואולם התלמידים התפלאו מאד למשמע הדברים. מילא עוד אפשר להבין את מה שרצה רבם לשמח את האבא. אבל לאחל לעצמו כזו ברכה שיזכה שיאמרו על בנו את מה שאומרים על הבן הזה... פנו הם לרבם ושאלו אותו לפשר הדברים.

הסביר להם הביה"ל שח"ו לא הוציא מפיו דברים מן השפה ולחוץ אלא באמת התכוון למה שאמר: "הבן הזה שידוע קצת חומש, הוא תלמיד חכם יותר מאביו... אני מאחל לעצמי שגם אני אזכה לבן שיאמרו עליו שהוא תלמיד חכם יותר מאביו..."

עכ"פ רואים כאן את גדלותו של הבית הלוי שידע מיד כיצד לרומם את רוחם ולשמח את לבם של האב וילדו הקטן, מתוך אהבה אחזה ורעות.

אוהב הבריות ומקרבן לתורה...

יום אחד כשהגיע הצדיק **רבי יעקב יוסף הרמן** זצ"ל לישיבה אותה יסד, מצא שם אשה מבוגרת בוכה בדמעות שליש, ולידה יושב נער צעיר. אשה זו התחננה מספר ימים לפני ההנהלה שיקבלו את נכדה, אך לשוא. שכן הנער שמלאו לו שנים עשרה שנה לא קיבל כל חינוך יהודי לפני כן, ואין כיתה שתתאים לו.

האשה בכתה לפני הרב הרמן בשברון לב: "בתוך שנה יהיה נכדי זה "בר מצוה" והוא אינו יודע לברך אפילו את ברכות התורה. אין לי כסף לשכור עבורו מורה פרטי. שנתי נודדת בלילות מדאגה לעתידו של נכדי..."

הרגיע הרב הרמן את הסבתא והבטיח לה שיכין את נכדה לקראת כניסה לכיתה המתאימה עבורו בישיבה. ופני האשה אורו.

ואכן מאותו יום ואילך הקדיש מזמנו לקרב את הנער למושגי הדת. הוא אף שכר מורה מיוחד עבורו כדי להקנות לו ידיעות בסיסיות ביהדות.

תוך ששה חודשים התקבל הנער לישיבה. ובהגיעו ל"בר מצוה" בירך הנער את כל הברכות לשמחתה של סבתו שהוסיפה עוד ברכות על ראשו של הרב הרמן. ברבות הימים גדל הנער לבן תורה אמיתי ואף הוכתר כאחד מרבני הקהילה.

הכל לאדון הכל

בוכה על צרות ישראל...

הגאון רבי אברהם אבא קוסובסקי זצ"ל (רבה של יאנובה), למד אצל **החפץ חיים** בישיבת ראדין. כשפרצה מלחמת העולם הראשונה גלתה הישיבה, ובימי הסליחות שנת תרע"ו בעיצומה של המלחמה, עמד הרב קוסובסקי קרוב לחפץ חיים ושמע אותו כיצד מתחטא הוא לפני אביו שבשמים, בוכה על צרות ישראל, על האלפים והרבבות שגויסו לקרב והם מתגוללים בחפירות בשדות הקטל.

בכה החפץ חיים ואמר: "רבונו של עולם, מתי יהיה לזה סוף? התורה מתגוללת בבוץ... שהרי עיקר קדושת התורה, כשהיא אצורה במוחו של הלומד. והלא גם בספרי התורה המונחים בהיכל, עיקר קדושתם מפני שכתבם יהודי לשמה וקידשם במחשבתו... ויהודים אלו שחלקי תורה אצורים במוחם - זה יודע גמרא, זה משניות, זה מדרש וזה פרשה בחומש, ומקודשים בקדושת התורה, מתגוללים בחפירות, הרי שהתורה עצמה ירדה עד עפר מתפלשת בבוץ..."

בכה החפץ חיים: "רבונו של עולם, כספר תורה מתגולל בבזיון, חייבים לקרוע קריעה. מדוע אינך מרחם על כלל ישראל. מדוע אינך מרים קרן ישראל עמך, מעלה אתך בניך משפלותם. מחלצם מן הבוץ..."

עפ"י שיחות הח"ח - ח"ב

דמעות על צרות הזולת...

העיד הג"ר אלבז שליט"א: כשהיה הגאון **רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל** שומע על אדם שאינו חש בטוב, היה מתפלל עליו בדמעות. אותו אדם עצמו לא בכה כפי שרב"צ בכה עליו!

יום אחד לאחר השיעור, יצא רב"צ וראה את תור האנשים הממתניים בדריכות וידע: לכל אחד צרה ומעוקה, ועוד בטרם שמע נפרץ מעין דמעותיו: "רבונו של עולם, כה הרבה צרות בעולם!" וכך, כשהוא דומע ובוכה, שמע ובירד...

צערו של רבי בן ציון לשמע סבל הזולת היה רב כל כך, והוכפל בחוזק הסבל ושוב במספר הבאים לפניו, עד שלבו הטהור חישב להתפלץ. הוא שאל בשברון לב: "איני יודע במה חטאתי, שנגזר עלי להתייסר כל כך בשמיעת כל הצרות!"

ופעם ביקרה אותו אחותו בביתו ונרעשה לראותו יושב ובוכה. "מה קרה" - שאלה בחרדה. "אנשים סובלים כל כך הרבה"... ענה בבכיה.

יגילו במלכם

לחוש את הזולת

הגראי"ל שטיינמן זצ"ל נשא בעול צערו של כל יחיד. מעשה בבעל תשובה, שאביו (שהיה ידוע כאדם רשע) נפטר. רצה בנו, שחזר בתשובה, להתפלל לפני העמוד לעילוי נשמת אביו. אך הציבור בבית הכנסת רצו למנוע ממנו להתפלל. הם טענו שלא מגיע לאביו שבנו יתפלל עליו.

באו הגבאים לשאול את הרב שטיינמן מה לעשות, האם לתת לבן להתפלל לפני העמוד? גער בהם הרב שטיינמן: "וכי יודעים אתם איזה דינים קשים עובר הנפטר הזה בשמים? הוא זכה להניח בן אחד שיאמר עליו "קדיש" ו"ברכו" לעילוי נשמתו, איך זה שלא איכפת לכם?"

ומעשה באברך שבא לשאול את הרב שטיינמן: נולד לו בן ויש לו ספק על שם מי לקרוא את הרך הנולד, שכן יש לו סבים מכמה צדדים. שאלו הרב שטיינמן: האם אחד מהשמות שאתה מסתפק לקרוא אחריהם, חיה עתה אלמנה שקריאת השם תשמח אותה? אם כן, ודאי יש לתת את השם הזה לשמח את האלמנה...

מתוך מאמר

טוב וראוי לכל אדם לשית על לבו מצוקות בני ישראל כדי שיתפלל עליהם תמיד!

נלמד ממה שניצטווה אהרן "ונשא אהרן את משפט בני ישראל על לבו לפני ה' תמיד" (פרק כח-ל)

ופירש הספורנו: כדי שיתפלל עליהם שיזכו במשפט. עכ"ל. נמצאו למדים, שכדי להתפלל כראוי על בני ישראל, יש הכרח לשאת על הלב את צרכיהם של ישראל. יש הכרח לחוש בצערם.

במדרש (ילק"ט-ראה) מובא: "כל המונע רחמים מחברו, הוקש לעובד עבודה זרה ופורק מעליו עול מלכות שמים". ותמה הגאון **רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל:** מה דמיון הוא זה? היאך מדמים חז"ל את מי שמונע רחמים מחברו, לזה הפורק מעליו עול מלכות שמים ועובד עבודה זרה, רח"ל?!

אלא מבאר רבי מיכל יהודה (בספרו **דרכי החיים**): הרי מדתו של הקב"ה להיות "עמו אנכי בצרה" (תהלים צא-טו), ועד כדי כך המדה, ממש כמו שאדם מרגיש צרת עצמו. וכבר אמרה לנו התורה להיות דבוקים במדותיו של הקב"ה, מה הוא רחום אף אתה רחום. וכן אמרו חז"ל (שבת קלג): "זה אלי ואנוהו" - לשון ואנוהו - "אני והוא" אעשה עצמי כמותו להדבק בדרכיו, ואין זה רק כמעשה גרידא אלא גם בהרגשה פנימית שבלב.

מעתה, מובן מדוע המונע רחמים מחברו הוקש לעובד עבודה זרה ופורק מעליו עול מלכות שמים. כי ה"עול מלכות שמים" מחייב להדבק במדותיו יתברך ולהיות דומה לו...!

במכתב ששלח רבי מיכל יהודה (מחודש סיון תשנ"ו) כתב בין היתר את הדברים הבאים: "אחד מקניני התורה הוא "נושא בעול עם חברו", היינו שמתעמק להרגיש מצבו של חברו כשל עצמו, ומתפלל לטובת חברו, ומכל שכן להרגיש את צרת הכלל, אשר הוא חייב ומצות עשה מן התורה לצעוק לפני ה' בכל עת צרה גדולה שלא תבוא על הציבור".

מוסיף רבי מיכל יהודה במכתבו: "הנה תושבי ארץ הקודש שרויים בגלות האחרון, כאשר שנאת פורקי עול התורה והמצוות, אנשי השמאל, הגיעו לידי רדיפת שומרי התורה ושנאת הדת עד שברצונם להשכיח שם ישראל רח"ל. ולכן החובה היא להתרבות בתפלה לאבינו שבשמים, שירחם על עמו ישראל וביחוד על תושבי הארץ, וכן להשתדל להוסיף ולהרבות בלימוד התורה הק'... וכפי ריבוי ולימוד התורה יתרבו הזכויות..."

והגראי"ל שטיינמן זצ"ל אמר באחת משיחותיו: ככל שיותר מתחזקים בתורה ומצוות, כך זה יותר מוגן על כל יהודי העולם, מלבד מה שמגן על עצמו, כי חיזוק בכל מצוה יכולה להכריע את כל העולם לכף זכות. וכן כשאדם עומד בתפלה, ידמה בעיניו שכל העולם עומד וצופה עליו שיכריעו לכף זכות, וכל שיותר יכוון בתפלתו ותצא התפלה יותר מעומקא דליבא, כך יותר יוכרע העולם לחסד ע"י שישפיע שפע בכל הבריאה. וכשמתפלל חזק יותר מתרוממת מזה כל הבריאה.

עד כמה מדה זו של "נשיאה בעול עם חברו" - להרגיש צערו של חברו ולהתפלל עליו, היתה מושרשת בלבם של ישראל בדורות הראשונים, היה **הסבא מקלם** לומד ממה שאמרו חז"ל בגמרא (שבת סז). על אילן המשיר פירותיו שהיה בעל האילן צובע בצבע אדום כדי שאנשים יראו את האילן במצבו ויבקשו עליו רחמים. [וכפי ששינונו לענין מצורע שנאמר בו "וטמא טמא יקרא" - שצריך להודיע את צערו לרבים ואז הרבים יבקשו עליו רחמים שיתרפא מצרעתו].

נמצאו למדים, כי אם זו היתה המטרה בצביעת האילן, הרי שכל העוברים ושבים, ואין זה משנה מה דרגתו של כל אחד מהם, היו אמורים לשים אל לבם את צערו של בעל האילן ולשאת בעול עמו ע"י שיבקשו רחמים על אילנו שלא ישיר פירותיו. די שיראו מעצמם את מצבו הגרוע של האילן. ואף בלא שיתבקשו על כך יחושו את צערו של הזולת עד שיתעורר לבם להתפלל ולבקש רחמים על האילן. זו שותפות אמיתית בצערו של הזולת.

ומי בעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

מה הדרך לקרב? לקרב! / הרב נפתלי זינברג

הלא עינינו הרואות כיצד לא רק שלא יצאה תקלה מתחת ידיו של צדיק, אלא אף הציל אותם! וראינו כיצד דווקא ה"שמאל דוחה" לכאורה, היא שגרמה ל"ימין מקרבת". הם הרי היו אמורים להיעלב! להתרגז! "מה? אנחנו לא יהודים?!" אבל היתה סייעתא דשמיא מיוחדת שלא הגיבו כך. אלא שינו דרכם. אך כאמור, פשוט וברור הוא, שאין זו הוראה-למעשה עבור כל אחד ואחד מאתנו. מסתבר שרק כאשר זעקת האמת בוקעת מפה-קדוש כזה אזי מסתיים הסיפור ב'הפי-אנד', בסוף-טוב, אך אם אנחנו ננסה "לחקות" את זה אנו עלולים להרחיק יהודים לעולם ועד... ח"ו.

* * *

אמנם, מדוע באמת שלא ננסה כולנו "לחקות" את הנעשה בסיפור?

על מדוכה זו כבר ישבו גדולי ישראל בדורות האחרונים, ודעת כולם שכדי לקרב יהודים יש לנקוט ב'ימין מקרבת' דווקא. בדורנו חיים **מאות רבות** של פעילי קירוב, שזכו והצילו **מאות אלפי יהודים** משמד! אתם שומעים? מאות אלפים! וכולם בדעה אחת שהדרך לקירוב עוברת רק דרך קירוב ולא דרך ריחוק. הם מדברים מתוך ניסיון של רבבות מקרים, אז האם יבוא סיפור אחד השמור לגדול בישראל ויכריע לכולם!?

ההשקפה הזו התקבלה לא רק ביחס לקירוב, אלא ביחס לכל שיטת החינוך. בבית, בתלמוד תורה, בישיבה ובסמינר. כולם מודים פה אחד שהשפעה מתקבלת רק באמצעות הענקת אהבה, חום וחסד. הניסיון מוכיח שה'שמאל דוחה' פועל כדוחה, אך לא כמקרב. יחד עם זאת ברור ש'השמאל דוחה' לא נמחק מארגז הכלים שלנו כהורים וכמחנכים. אם איננו רוצים לגדל דור מפונק ח"ו, אנו מחויבים להפעיל גם אותו. אך משתמשים בו מעט - וגם אז רק לאחר מחשבה והתבוננות ולא כתגובה רגשית. וכפי שמורים לנו תמיד גדולי ישראל.

* * *

והדברים קל-וחומר: אם ביחס לחינוך של **קרובים** הגיעו כולם למסקנה שהדרך היא לקרב, על אחת כמה וכמה ביחס לקירוב **רחוקים**!

צאו ובדקו: כל מי שטוען הפוך - פשוט לא עוסק בקירוב... וצריך עיון עד כמה מצבם הרוחני האומלל של מיליונים מאחינו מטריד אותנו. כל אחד מבין באיזה יחס יזכה אחד שבחייו לא בנה בית, כאשר יבוא לחלק עצות לבנאי ותיק.

לא צריך להזדקק להגדרה ההלכתית של "תינוק שנשבה", כדי להבין שקשה לתבוע מחילוני שנולד לאבא וסבא מחללי שבת לקום בוקר אחד ולהתחיל לשמור שבת. ממש לא צריך להבין בחינוך או בפסיכולוגיה כדי לדעת באיזו שפה צריך לדבר עם אדם כזה.

הרי גם קיבוצניק שכן מכיר קצת דתיים וכדו', הכל נבחן מתוך תפיסת עולמו ולא דרך המשקפיים שלנו. הוא לא מסתכל על שמירת מצוות כמו שאנחנו מסתכלים, וכלל לא קולט את כל העולם הפנימי בו אנו מצויים. הדברים הללו פשוטים ובסיסיים ביותר, ולכן הדרך היחידה היא להתנהג כאמרת שמאי (אבות פרק א-טו): "הוי מקבל כל אדם בסבר פנים יפות!" באהבה והבנה. ויהי רצון שנזכה בכל מעשינו לקדש את שמו יתברך, עד שיאמרו הבריות: פלוני שלמד תורה - ראו מה נאים מעשיו!

לפני כשבועיים הופיע בעלון סיפור מקורי, וברצוני לנצל את ההזדמנות לנתח ולראות יחד עם הקוראים הנכבדים מה ניתן ללמוד ממנו.

סופר שם כפי שהסיפור הגיע אלינו, על **הרב יוסף וליס** שליט"א, יו"ר 'ערכים', שהגיע עם קבוצת קיבוצניקים חילונים לבית הגראי"ל **שטיינמן** צ"ל כדי לקבל ברכה.

אמר לו רב אהרן לייב: **'איני מסכים לברך כי הם מחללי שבת ואיני יכול לברך'**.

בתחושה זו הם נאלצו לשוב לבתיהם...

* * *

נעצור כאן, כדי להניח את האצבע על שאלה מרכזית בנוגע לסיפור: האם עלינו ללמוד מהסיפור שזה היחס שיש לנו להעניק לחילונים? ובמילים אחרות: האם יש לסיפור הזה השלכות מעשיות כלפי מלאכת הקירוב הרווחת כל כך בימינו?

יתירה מזו: האם בכלל ניתן ללמוד ממעשה זה בלבד, על שיטתו וגישתו של הגראי"ל שטיינמן בקירוב רחוקים? הלא הוא זה שהנהיג וכיוון בעשור האחרון את כל אירגוני הקירוב הידועים כמו "ערכים" "לב לאחים" "הדברות" וכו' ועוד עשרות ממוסדות התשובה! הלא הוא זה שקיבל בביתו כמעט מידי יום ביומו, עשרות ומאות רחוקים מכל גווי הקשת החילונית. בכה עמם על מצבם, וברך אותם שיזכו לשוב בתשובה שלימה ולהיות מאושרים וכך זכה להשיב אלפים לאביהם שבשמים!?

אלא מאי? כל צורבא-דרבנן מכיר את הכלל היסודי **"אין למדין הלכה ממעשה"**. באמת, מדוע שלא נלמד הלכה ממעשה? והרי זה 'מעשה-רב'! התשובה ברורה: הלכה נקבעת מתוך סוגיה, לאחר משא-ומתן והפעלת שיקול דעת. ואילו בסיפור אין לך סוגיה, אין לך משא-ומתן של הלכה, וכל שיש לך אלו רק נתונים - ובדרך כלל גם חלקיים. ממילא פשוט שלא ניתן לגזור הלכה מסיפור בודד.

ולענייננו - כל אחד מבין - לאור האמור - שאם החליט הגראי"ל שטיינמן צ"ל לנהוג באותו מקרה כפי שנהג, אין זה בבחינת הוראת-הלכה שכך יש לכל אחד לנהוג, או שכך הוא עצמו היה נוהג גם במקרים אחרים. אלא ברור הוא שבעיני הבדולה, להם זוכים רק גדולי ישראל, צפה הגראי"ל למרחוק עם הס"ד המלווה את גדו", במקרה הספציפי הזה, שכך צריך לנהוג כדי לזעזע את נימי הנפש של אותם קיבוצניקים שלבם היה כבר פתוח מעט לכיוון המסילה העולה בית ה'.

* * *

ואכן, הנה המשכו של הסיפור הנ"ל:

כעבור ימים ספורים חזר הרב וליס אל הקיבוצניקים הללו כדי לקבל 'משוב' על הסיור שנערך להם בבני-ברק. הוא שאל **'מאיזה דבר התרגשתם במיוחד במהלך הסיור?'**

למרבה ההפתעה הייתה התשובה: 'מכך שהרב שטיינמן לא הסכים לברך. ראינו כאן שאפילו בדור חנפן ושקרן כל כך, שכל אחד מנסה לשקר ולרמות את רעהו, כאן ראינו לראשונה איש אמת שאינו חושש לומר מה דעתו האמיתית עלינו בפנינו!... עובדה זו היא שעוררה והמריצה אותם להכיר את עיקרי היהדות, ללמוד, ולחזור בתשובה!'

עד כאן הסיפור המדהים.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il